

Valtuustoaloite, varhaiskasvatus maksuttomaksi Sysmässä

HYVINVV 28.01.2025 § 6

Valtuutettu Jesse Hildén esitti kunnanvaltuuston kokouksessa 16.12.2024 valtuustoaloitteen varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta. Hildén tuo aloitteessa esille Sysmän kunnan varhaiskasvatuksen laadukkuuden ja kunnan hyvät harrastamahdollisuudet, mutta myös huolen syntyneiden lapsien vähyydestä.

Sysmän kunnan varhaiskasvatusta järjestetään kahdessa toimipaikassa päiväkotiyksikössä ja perhepäiväkotiyksikössä. Sysmällä on uudet tilat päiväkotikoulussa. Kummassakin yksikössä on koulutettu, ammattitaitoinen ja lapsia kunnioittava henkilökunta. Sysmän varhaiskasvatuksen arjessa voimme toimia pienryhmissä, jolloin jokainen lapsi tulee huomioon otetuksi ja kuultua sekä hänen tarpeisiinsa vastataan paremmin. Lisäksi viikoittain lapset pääsevät osallistumaan Geopark -toimintaan sekä ammattilaisen ohjaamiin muskareihin. Eikö jo nämä lisät varhaiskasvatuspäivään olisi maksun arvoisia?

Sysmän hyvinvointivaliokunta päätti 31.1.2023 säilyttää varhaiskasvatuksen asiakasmaksut asiakasmaksulain mukaisina. Maksuton varhaiskasvatus ei ole veto- eikä pitovoima lapsiperheille eikä lisää syntyvyyttä. Perheet muuttavat työn, sekä hyvien koulutus- ja työnsaantimahdollisuuksien vuoksi. Myös kohtuulliset työmatkat, sekä asuntotarjonta vaikuttavat perheiden muuttohalukkuuteen. Toki turvallinen ja puhdas luonto houkuttelevat perheitä kuntaan sekä kattavat harrastamahdollisuudet. Jälkimmäiset asiat meillä on. Lapset ja huoltajat kaipaavat enemmän leikkipuistoja ja määntämyspaikkoja, mitä löytyy lähikunnista. Sysmän lähikuntiin syntyy enemmän lapsia ja niihin muuttaakin lapsiperheitä. Hyvät työmatkamahdollisuudet ja toimiva liikenne edesauttavat tätä.

Viime vuosina varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain tulorajat ovat nousseet vuosittain ja yhä useampi lapsi kuuluu jo automaattisesti maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Nollamaksujen lisääntyminen on useassa kunnassa johtanut lapsien varhaiskasvatuspäivien pidentymiseen ja lisääntymiseen. Kesähoidon ja loma-aikojen hoidon tarve on kasvanut, varhaiskasvatuksen henkilökunta uskoon, että yksi syy tähän on ollut juuri se, että varhaiskasvatus ei maksa mitään.

Sysmän varhaiskasvatuksen asiakkaista yli 80 % ovat nollamaksuluokassa. Päiväkotiyksikössä on vuoropäiväkotiyksiköt, perheet saavat lapselleen hoitoa omalla paikkakunnalla huoltajien työn vuoksi muunakin aikana kuin arkena klo 6-18 välillä. Lasten kannalta on hyvä, että heidän ei tarvitse matkustaa hoitoon vieraaseen päiväkotiyksiköihin vieraiden hoitajien luokse.

Sysmän varhaiskasvatuksessa perheet voivat valita hoitotunnit neljästä vaihtoehdosta 0-64 t/kk, 65-83 t/kk, 84-147 t/kk ja yli 147.

Varhaiskasvatusmaksu määräytyy perheen koon, sovittujen tuntien ja vanhempien tulojen mukaan. Huoltajat maksavat käytännössä 11 kk varhaiskasvatusmaksuja, jos hoitosuhde on alkanut elokuussa. Jos lapsi on koko kesä- tai elokuun lomalla, menee tästä kuukaudesta vai puolikas päivähoitomaksu. Esiopetusikäiset voivat olla hoidossa koulua edeltäneeseen päivää saakka. Edellä esitetyt ovat sysmälaisten etuja.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tuloajat muuttuivat indeksitarkistuksen vuoksi 1.8.2024 seuraavasti:

Perheen koko, henkilöä	Tuloaja €/kk			Maksuprosentti
	1.8.2022	1.3.2023	1.8.2024	
2	2 913	3 874	4 066	10,7
3	3 758	4 998	5 245	10,7
4	4 267	5 675	5 956	10,7
5	4 777	6 353	6 667	10,7
6	5 284	7 028	7 376	10,7

Taulukossa näkyy indeksitarkistus 1.8.2022 sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 1.3.2023 muutoksen osalta tehty tuloajojen muutos sekä nykyiset tuloajat.

Varhaiskasvatuksen henkilökunta näkee varhaiskasvatuksen asiakasmaksun säilymisen arvona ja arvostus kysymyksenä. Moni lapsi on huomattavasti pidemmän päivän hoidossa kuin heidän huoltajansa ovat työssä. Lapset aloittavat nykyään aikaisemmin varhaiskasvatuksen, kotihoidon tuki on niin pieni siihen verrattuna mitä lapset saavat hoidossa esim. ruoka, hoiva, toimintahetket ja kaverit. Nollamaksuun siirtyminen on Sysmässäkin tuonut lapsille hoitopäiviin lisätunteja ja vähentyneitä lomia. Vanhemmat varaavat hoitotunteja myös yli tarpeen ja sopimuksen, koska nollamaksuluokassa tästä ei seuraa maksun korotusta. Tämä vaikuttaa resursointiin. Jos kehitys jatkuu tämän suuntaisena, varhaiskasvatukseen on palkattava lisää työntekijöitä, erityistyöntekijöitä sekä hankittava lisätiloja.

Varhaiskasvatuspäällikkö esittää, että Sysmän varhaiskasvatus jatkaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja asiakasmaksulain mukaisesti.

Valmistelija

Nimi: Riitta-Sisko Niemistö
Tehtävänimike: varhaiskasvatuspäällikkö
Puh: 044 713 4535
Email: etunimi.sukunimi@sysma.fi

Päätösehdotus

Päätösehdotus annetaan kokouksessa.

Päätös

Keskustelun kuluessa esittelijä teki seuraavan päätösehdotuksen:

Hyvinvointivaliokunta päättää, että asia palautetaan valmisteluun.

Hyvinvointivaliokunta hyväksyi yksimielisesti ehdotuksen.

Merkitään, että varhaiskasvatuspäällikkö Riitta-Sisko Niemistö esitteli asiaa kokouksessa.

HYVINVV 27.03.2025 § 17
528/02.05.00.00/2024

Sysmän koulutoimi on jatkanut valtuustoaloitteen käsittelyn valmistelua. Valmistelun aikana on selvitetty muita vaihtoehtoja, jotka tukisivat varhaiskasvatusta käyttävien perheiden hyvinvointia ja olisivat myös kunnan vetovoimaa lisääviä toimia varhaiskasvatuksessa. Samalla on edelleen arvioitu maksuttoman varhaiskasvatuksen laadullisia vaikutuksia.

Kuntaliiton teettämän tutkimuksen (Suomen Kuntaliitto, 2025) mukaan varhaiskasvatuksen järjestämiskulut ovat nousseet vuodesta 2022 alkaen. Varhaiskasvatuksen kulujen kasvuun ovat vaikuttaneet useat lainsäädännöt ja toimintaympäristöjen muutokset esim. asiakasmaksulain ja tuen lakimuutokset sekä mitoitussääntelyn tarkentamiset. Varhaiskasvatuksen kustannuksien nousu on kohdistunut erityisesti päiväkotitoimintaan ja henkilöstökuluihin. Esimerkiksi pienten lasten kanssa työskentelyyn tarvitaan enemmän henkilökuntaa. Varhaiskasvatuksessa lasten määrä on kasvanut, vaikka ikäluokat ovat pienentyneet.

Maksutuotot ovat vähentyneet suhteellisesti eniten pienemmissä kunnissa. Valtion maksama kompensatio varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen pienemisestä ei ole jakautunut tasaisesti varhaiskasvatusta järjestävien kuntien kanssa.

Tutkimuksessa ilmeni myös, että aiempaa laajempi maksuttomuus on muuttanut kuntalaisten palvelukäyttäytymistä. Huoltajat eivät ilmoita lastensa poissaoloista yhtä kattavasti kuin aiemmin. Tämä on johtanut siihen, että varhaiskasvatukseen on palkattu esim. sijaisia, joita ei olisikaan tarvittu, kun kaikki hoidon varanneet eivät ole saapuneet hoitoon.

Varhaiskasvatuksessa on mitoitettava henkilökunta niin, että sitä on riittävästi lapsilukuun verrattuna. Huoltajat varaavat sähköisen asioinnin kautta lapselleen hoitoajat viikkoa ennen hoidon tarvetta. Hoitovarausten mukaan varataan riittävä henkilökunta ja ateriat varhaiskasvatussyksiköihin. Arjen esimerkkinä resursoinnin haasteista tuon kolmelta peräkkäiseltä kuukaudelta, niiden toisen viikon varauksien ja toteutuneiden hoitotuntien eron. Päiväkodissa oli marraskuussa varattuja hoitotunteja 1914 ja toteutuneita 1389. Käyttämättömiä tunteja oli 524. Joulukuun 2.viikolla varattuja tunteja oli 1759 ja toteutuneita 1498. Käyttämättömiä tunteja oli 260.

Tammikuun 2. viikolla varattuja tunteja oli 1966 t ja toteutuneita tunteja 1714 t. Käyttämättömiä tunteja oli 251.

Varhaiskasvatuksen asiakkaana on kaikki 2018-2019 syntyneet lapset. Vuosina 2020 syntyneistä oli varhaiskasvatuksen asiakkaina 93,33%, 2021 76,92%, 2022 73,33%, 2023 41,67% ja 2024-2025 0%. Pienten lasten ryhmät ovat tällä hetkellä täynnä. Varhaiskasvatusikäisistä lapsista helmikuussa 2025 varhaiskasvatuksen asiakkaana oli 80,25 % lapsista. Varhaiskasvatuksen maksutuotot laskevat edelleen. Helmikuussa 2025 maksuttomassa oli 76,47 % lapsista. Helmikuussa maksutuottoja oli 2647 €.

Varhaiskasvatuspäällikkö esittää, että Sysmän varhaiskasvatus jatkaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja asiakasmaksulain mukaisesti.

Tehtyyn lisävalmistelutyöhön pohjautuen Sysmän koulutoimi esittää, että Sysmässä ei aloiteta maksutonta varhaiskasvatusta. Lapsiperheiden hyvinvointia tuetaan muilla keinoilla, joista yksi voisi olla maksuttomien vaippojen tarjoaminen perheille päivähoidossa.

Valmistelija

Nimi: Riitta-Sisko Niemistö
Tehtävänimike: Varhaiskasvatuspäällikkö
Puh: 044 713 4535
Email: etunimi.sukunimi@sysma.fi

Päätösehdotus

Hyvinvointivaliokunta päättää, että Sysmän varhaiskasvatuksessa jatketaan asiakasmaksulain mukaisten maksujen perimistä.

Päätös

Jäsen Jesse Hildén ehdotti, että Sysmän kunta tarjoaa ilmaisen varhaiskasvatuksen.

Hildénin ehdotus raukesi kannattamattomana.

Hyvinvointivaliokunta hyväksyi pohjaehdotuksen.

Hyvinvointivaliokunta edellyttää, että lapsiperheiden hyvinvointia tuetaan muilla keinoilla.

Jäsen Jesse Hildén jätti päätöksestä eriävän mielipiteen.